

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

järjestö

Vastaajatahon virallinen nimi

Suomen Klubitalot ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Esko Hänninen, puh: +358 400 352 146

s-posti: hanninen.esko@gmail.com

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Periaatteessa kyllä. Edellytyksenä on että kaikille maakunnille turvataan riittävät palvelu- ja toimintokohtaisen osaamisen sekä tiedolla johtamisen edellyttämät voimavarat ja niitä vastaavat uudet toimintakäytännöt. Lisäksi edellytetään esimerkiksi täydennyskoulutuksen ja organisaatioiden kehittämisen avulla varmistettua sektorirajat ylittävää kokonaisnäkemystä integroitavista sote-palveluista, sekä eri hallinnonalarajojen yli yhteensovitettavista asiakastarpeisiin perustuvista lakisääteisiä ydinpalveluja täydentävistä tukitoiminnoista. Esimerkiksi mielenterveys- ja päihdekuntoutumisen osalta vaikuttavia tuloksia saavutetaan parhaiten sovittamalla alan sote-palvelut yhteen kuntoutujien toipumista edistävän valmennuksen ja yhteisöllisen vertaistuen,

kokemusasiantuntijuuden, sosiaalisen osallisuuden sekä työllistymisen valmiuksia tukevien toimenpiteiden kanssa.

Näitä matalan kynnyksen tukitoimintoja tarjoavat yleensä mielenterveys- ja päihdealan järjestöt. Toimiviksi todettuja näyttöön perustuvia menetelmäkokonaisuuksia ovat "yksilöllisesti tuetun työhön sijoituksen työvalmentajamalli IPS", "psykososiaalisen kuntoutuksen klubitalomenetelmä", "asunto ensin-malli" ja "omaan asuntoon viety arjen tuki" (VN tiedote YhdessäMielin julkaisusta 89/2017, 7.2.2018, 13-14).

Koska kaikkien sote-maakuntien alueilla ei vielä ole saatavilla mainittuja näyttöön perustuvia tukitoimintoja, yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseksi on sote-uudistuksessa laajennettava niiden käyttöönotto kaikkien sote-maakuntien alueille.

Edellä mainitut toimintamallit ja -käytännöt on lisäksi todettu kustannustehokkaiksi: esimerkiksi klubitalotoimintaa rahoittava 1 euro tuottaa ROI-laskelmien mukaan 4,6 euron säästön psykiatrisessa terveydenhuollossa, koska klubitalojen kuntoutujajäsenet eivät tarvitse yhtä paljon näitä palveluja kuin ennen jäsenyyttä. Myönteiset talous- ja muut yhteiskunnalliset kokonaisvaikutukset ovat vielä suurempia.

Terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavat myös monet sosiaaliset määrittäjät, kuten köyhyys, tuloerojen jatkuva lisääntyminen, työttömyys ja erityisesti pitkittynyt nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys. Siksi sote-uudistuksen rinnalla tarvitaan vaikuttavia toimenpiteitä monilla muilla yhteiskunnan toiminta-alueilla.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Ilmeisesti tähän avautuu mahdollisuuksia.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Uudistuksessa on huolehdittava siitä, että sosiaalihuoltoa ja terveydenhuoltoa kehitetään rinnan ja toisiinsa liittyvinä. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen kehittämisen on oltava sote-uudistuksen keskiössä. Nykyisessä sairaanhoitopiirirakenteessa somaattinen erikoissairaanhoito on noussut määräävään asemaan, mistä on seurannut kuntien terveyskeskusten näivettymistä ja sosiaalihuollon avo- ja yhteisölähtöisten palvelujen riittämättömyyttä. Erikoissairaanhoidon jatkuva kustannusten nousu on myötävaikuttanut kuntatalouden ongelmiin. Mikäli sosiaalihuollon uudistaminen jää valmistelussa sivurooliin, on se merkittävä riskitekijä etenkin eriarvoisuuden vähentämistä koskevan tavoitteen toteutumiselle.

Palvelujärjestelmän muuttuessa on huolehdittava riittävästä palveluohjauksesta. Oikea-aikaisen hoidon ja avun sekä kustannusten hallinnan kannalta palveluohjaus nousee keskeiseen rooliin. Myös järjestölähtöisen auttamistoiminnan pitää olla sitä tarvitsevien ulottuvilla. Palvelujen järjestäjän on huolehdittava myös siitä, että asiakkaat saavat palveluohjauksen yhteydessä tietoa alueen yleishyödyllisestä järjestölähtöisestä toiminnasta sekä ohjausta hakeutumisesta niiden piiriin.

Sote-järjestöjen osallistuminen maakuntien suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseihin on turvattava. Yleishyödyllistä järjestölähtöistä toimintaa on esimerkiksi vertaistuki, vapaaehtoistoiminta, neuvonta, ohjaus ja edunvalvonta ja tiedottaminen sekä ennalta ehkäisevä tuki. Järjestöjen toiminnan jatkon kannalta ratkaisevaa on se, miten yhteistyö sote-maakuntien, kuntien ja järjestöjen välillä muotoutuu. Sote-maakuntien on tunnistettava alueensa järjestöt ja niiden tekemä työ. Järjestölähtöisen toiminnan avun pitää olla sitä tarvitsevan ulottuvilla. Esitämme, että jokaisessa sote-maakunnassa tulisi olla virallinen yhteistyöelin sote-maakunnan ja järjestöjen yhteistyölle ja että sote-maakunnat velvoitetaan nimeämään vastuutaho järjestöyhteistyöhön. Kuntien ja sote-maakuntien tulisi myös jatkossa tukea järjestöjen toimintaa esimerkiksi huolehtimalla järjestöjen avustuksista eri toimialoilla, tarjoamalla järjestöille tiloja ja ohjaamalla kuntalaisia järjestöjen toiminnan piiriin.

Sote-maakuntien tehtäviin tulisi määritellä taloudellisen ja toiminnallisen tukemisen velvoite sellaisille yleishyödyllisille toimijoille, joiden tarjoamalla lakisääteisiä sote-palveluja täydentävillä tukitoiminnoilla, kuten klubitalotoiminnalla, on selkeä alueellinen lisäarvo maakuntatason toimijana verrattuna tilanteeseen, jossa yhteistyöstä ja mahdollisesta taloudellisesta tuesta olisi neuvoteltava kaikkien maakuntaan kuuluvien kuntien kanssa erikseen. Tiivistäen pidämme tärkeänä että:

- Sote-maakuntavaltuuston on määriteltävä asukkaiden esteettömät ja saavutettavat osallistumis- ja vaikutuskanavat.
- Sote-maakunnan palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa kuullaan nykyistä enemmän palvelunkäyttäjiä.
- Asukkaiden osallistamiseen pitää osoittaa riittävästi resursseja.
- Jokaisessa sote-maakunnassa tulisi olla virallinen yhteistyöelin sote-maakunnan ja järjestöjen yhteistyölle.
- Lisäksi tarvitaan lakisääteinen palvelujen integraatiota varmistava toimielin, jossa sekä järjestöt että laajemmin koko palveluita ja hyte-toimintoja tarjoavat toimijat ovat mukana (kts. Kohta 13 ja 23)

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin [Edellyttäen että sote-lakisääteisten ydinpalvelujen integraation lisäksi uudistukseen sisällytetään sote-maakunnille velvoittavat säännökset (ei siis harkinnanvaraiset kuten lakiluonnoksissa) hallinnonalarajat ylittävään koordinoituun yhteistyöhön myös lakisääteisiä palveluja täydentävien asiakastarpeisiin perustuvat yleishyödyllisten järjestöjen voittoa tavoittelematon auttamistoiminta]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä [Monet tutkimusnäyttöön perustuvat pitkään Suomessa järjestöjen toteuttamat yhteisö- ja tarvelähtöiset innovatiiviset toimintamallit voisivat sijoittua tämän säädöksen soveltamiseen, jolloin myös niiden rahoitusperusta voisi vakiintua.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Viittaamme tältä osin STM:lle erikseen lähettämäämme lausuntoon.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä [Säädös mahdollistaa erilaiset yhteistyö- ja verkostoitumismahdollisuudet.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Emme tunne lain yksityiskohtien monitahoisia vaikutuksia.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei kantaa [Emme tunne asiaan liittyviä yksityiskohtia mielenterveyskuntoutujien klubitalotoiminnan näkökulmasta.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Yhdymme tältä osin SOSTE ry:n lausuntoon. Suomen Klubitalot ry on SOSTEn jäsenjärjestö.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntien harkinnanvaraisuus kolmannen sektorin ja yleishyödyllisten järjestöjen yhteistyön ja rahoitusavustusten osalta tulee korvata maakuntia velvoittavilla säädösmuotoiluilla. Yleishyödylliset toimijatahot tulee lainsäädännössä määritellä osaksi sote-maakunnan kokonaisvoimavaroja, joiden kanssa yhteistyörakenteita ja -sopimuksia kehittämällä tuetaan sote-uudistuksen pitkän aikavälin ei-kaupallisten rakennemuutosten ja taloudellisten vaikutusten toteutumista. Maallamme ei ole varaa jättää hyödyntämättä sote-uudistuksessa avautuvia mahdollisuuksia hyödyntää täysimääräisesti myös lakisääteisiä palveluja täydentäviä yleishyödyllisten järjestöjen ja säätiöiden vapaaehtoisuuteen, vertaistukeen ja sosiaalista osallistumista edistäviä tukipalveluja. Asiakkaiden osallisuuden edistäminen ja myötävaikutus omien hoito- ja palveluketjujen toteuttamisessa on jo pitkään ollut lähes kaikkien pitkäaikaissairaiden henkilöiden ns. patient education - ja psychoeducation - toimintamallien tieteelliseen tutkimusnäyttöön perustuvana toimintamuotona.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Edellisissä kohdissa ilmaistujen sote-maakuntia velvoittavien yleishyödyllisiä järjestöjen asemaa koskevien maakuntia velvoittavien muutosten toteutuessa.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei [Koska kaikkien sote-maakuntien alueilla ei vielä ole saatavilla mainittuja näyttöön perustuvia tukitoimintoja, yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseksi on sote-uudistuksessa laajennettava niiden käyttöönotto kaikkien sote-maakuntien alueille. Erilaiset mielenterveyshaasteet lisääntyvät kaiken aikaa. Lakisääteiset lääkehoitoihin ja terapiaoihin keskittyvät psykiatriset sote-palvelut eivät riitä vastaamaan tarpeisiin. Niiden tueksi ja täydentäjiksi tarvitaan ostopalvelujen ohella myös yleishyödyllisiä järjestölähtöisiä matalan kynnyksen tukitoimintoja, kuten kriisikeskuksia, palvelevia puhelimia, klubitaloja, kurssimuotoista tukea, omaisten ja läheisten tukemista jne. Edellä mainitut toimintamallit ja -käytännöt on lisäksi todettu kustannustehokkaiksi: esimerkiksi klubitalotoimintaa rahoittava 1 euro tuottaa Eskot ry:n ROI-laskelmien mukaan 4,6 euron säästön psykiatrisessa terveydenhuollossa, koska klubitalojen kuntoutujajäsenet eivät tarvitse yhtä paljon näitä palveluja kuin ennen jäsenyyttä. Myönteiset talous- ja muut yhteiskunnalliset kokonaisvaikutukset ovat vielä suurempia.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä pääosin [Perustelut säädöksen osalta ovat asialliset ja oikeat, ns. kermankuorijoita ja ohituskaistoilla ohittaneita ei tule hyväksyä koko kansaa koskevassa uudistuksessa]

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin [Mitä järkeä tässä ketjutuksessa olisi, sehän avaisi takaportin kv-konglomeraateille tulla taas saalistamaan suomalaisten verorahoja.]

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Viittaamme mm. SOSTE ry:n lausuntoon jossa on tarkasteltu lähemmin tähän asiaan liittyviä kysymyksiä sote-järjestöjen kannalta.]

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä [Esitys on perusteltu ja korona-pandemian valossa välttämätön.]

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Emme tunne asiaa.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Viittaamme SOSTE ry:n pykäläkohtaisiin ehdotuksiin, joita kannatamme.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei ole.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

ei kantaa.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

ei kantaa.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

ei kantaa.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

ei ehdotuksia.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä [Maakuntajako on OK]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä pääosin [Aina voidaan sopia yhteistyöjärjestelyistä, jos tarpeen.]

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan [Lausunnonantajan henkilökohtainen mielipide: kyllä sen Itä-Savon tulisi kuulua E-telä-Savoon. Muuta järkevää ratkaisua ei mielestäni ole.]

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä [Ihan OK. Riskiarvioni on, että monen erillisorganisaation yhteistyö saattaa olla yhtä vaikeaa kuin 20 vuotta sitten, jolloin Hgin ja Uudmaan SHP:it yhdistettiin nykyiseksi HUS-piiriksi. Somaattisen erikoissairaanhoidon painoarvo ja arvostus ihmisten ja päättäjien mielissä on niin vahva...Haastava duuni!]

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin [Ei kommentteja.]

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa [Emme tunne asiaa riittävästi.]

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa [Ei tietoa asiasta.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa [Emme tunne asiaa riittävästi.]

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä [Täysin perusteltu.]

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Emme tunne asiaa riittävästi.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä [Viivyttely ei auta ongelmien ratkaisuprosessien käynnistämisessä.]

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Viittaamme SOSTE ry:n ehdotuksiin tältä osin, olemme SOSTEn jäsenjärjestö.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei ole.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Maakunnille tarvitaan kuitenkin itsehallinnollinen verotusoikeus, kuitenkin maksimiverotuskaton rajoituksella.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa [Ei tietoa riittävästi.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa [Ei tietoa taustoista.]

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Viittaamme SOSTE ry:n lausuntoon.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kuten edellä.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Viittaamme SOSTE ry:n lausuntoon.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Kuntien avustustoiminnan periaatteet on sovittava sote-maakunnan kanssa siten, etteivät aiemmin saatu rahapelien voittovaroista saadut avustukset maakunnan alueella toimiville järjestöille vaarannu.

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei kantaa [Emme tunne asiaa.]

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

kyllä

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

kyllä

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

kyllä pääosin [Sopimus luo kyllä haasteita HUS:n johdolle sovittaa omaa toimintaansa tähänastista paremmin toimivaan yhteistyöhön tulevaisuuden sote-keskusten ja muiden hallinnonalarajat ylittävien toimintojen osalta.]

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

kyllä pääosin [Tuleva sopimus on ratkaiseva]

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei ole.

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Ei ole.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Viittaamme SOSTE ry:n lausuntoon.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaisissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaisista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä [Yhdenvertaisen saatavuuden vaatimus edellyttää vahvaa keskushallinnon ohjausta. Palvelujen tarjontamitoitusten minimi on määriteltävä VN- ja STM-tasoilla. Ilman normiohjausta olemme 1990-luvulta lähtien päätyneet juuri nykyiseen eriarvoiseen tilanteeseen palvelujen saatavuuden osalta]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Neuvottelupöydissä pitää olla tasavertainen asema myös kolmannen sektorin palveluntuottajilla sekä voittoa tavoittelemattomien yleishyödyllisten järjestöjen edustajilla.]

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä [Edellyttäen että kansalaisjärjestöillä, yleishyödyllisillä sote-järjestöillä ja muilla toimijoilla sote-maakuntien ohella on osallistumismaandatti ko. ohjauksen valmisteluprosessiin.]

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Kaupallisten voittoa tavoittelevien yritysten ja organisaatioiden toimintatilastointi on pääosin kunnossa, koska nykyisten ja myös lakiluonnosten mukaisessa ostopalvelutoiminnassa on noudatettava samoja käytäntöjä kuin kuntien ja kuntayhtymien omassa toiminnassa. MUTTA yleishyödyllisten voittoa tavoittelemattomien järjestöjen ja yhteisöjen toimintojen tilastointiperustaa ei ole määritelty yhdenkään sektoriviranomaisen toimesta. Tämä on räikeä epäkohta, mikä vaatii korjaamista ennen sote-maakuntien aikakauteen siirtymistä. Tämä haittaa sote-maakunnissa yleishyödyllisen järjestötoiminnan merkityksen hahmottamista osana maakunnan kaikkien voimavarojen kokonaisuutta.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

Yhdistyksemme ja sen paikallisjärjestöjen klubitaloverkoston toiminta EI KUULU kilpailutettavien ostopalvelujen piiriin, koska kyseessä on yleishyödyllinen ei-voittoatavoitteleva eikä kaupallinen toiminta. Haluamme kehittää sote-maakuntien kanssa kumppanuusyhteistyötä toipumisvaiheessa olevien kuntoutujien yhteiskunnallisen osallisuuden ja voimaantumisen edistämiseksi.

Klubitalotoiminta on yleishyödyllistä tutkimusnäyttöön perustuvaa lakisääteisiä psykiatrisia palveluja täydentävää toimintaa ja se perustuu kuntoutujajäsenten henkilökohtaisten toipumis- ja osallisuustavoitteiden toteutumisen tukemiseen monien eri toimintamuotojen avulla.

Useiden Suomessa ja kansainvälisesti toteutettujen arviointitutkimusten näytön perusteella osallistuminen psykososiaaliseen klubitalotoimintaan vähentää merkittävästi psykiatristen sairaala- ja avopalvelujen tarvetta säästäten siten merkittävästi yhteiskunnan rahoitusta.

Seuraavien kahden vuoden aikana toivomme olevamme mukana 4-6 tulevan sote-maakunnan psykiatrisen terveydenhuollon palvelujen yhteiskehittämisessä kyseisten maakuntien alueiden järjestöjen kanssa yhteistyössä voidaksemme uusia psykososiaalisen tuen Klubitaloja näille alueille.

b) vuosina 2023-2024?

Vuosina 2023-2024 Suomen Klubitalot ry yleishyödyllisenä toimijana haluaa edelleen olla tukemassa mielenterveyskuntoutujien psykososiaalista ja sosiaalista kuntoutumista aktivoimalla eri maakunnissa

yhteistyötä mielenterveysalan vaikuttajien ja kokemusasiantuntijajärjestöjen kanssa, sekä vahvistamalla klubitaloverkoston laajentamista tavoitteena avata 4-6 uutta psykososiaalista kuntoutumista tukevaa ja edistävää Klubitaloa sote-maakunnissa ja/tai niiden seutukeskusalueilla. Yhteistyö- ja/tai koalitioverkoston toiminnan vakiinnuttaminen on tärkeää, jossa psykososiaaliset Klubitalot ovat mukana.

c) vuodesta 2025 alkaen?

Vuodesta 2025 lähtien toivomme, että psykososiaalisen kuntoutumisen tukea tarjoava Klubitalomenetelmä olisi laajasti käytössä koko maassa, sekä klubitalotoiminnan jatkuvaa kehittämistä varten on kaikissa maakunnissa riittävät voimavarat. Kaikkien sote-maakuntien alueilla tulee olla vähintään yksi Klubitalo, jolla voi olla "filiaali-klubitaloja" eri puolilla sote-maakuntien alueita.

a) vuosina 2021-2022?

no

b) vuosina 2023-2024?

no

c) vuodesta 2025 alkaen?

no

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

hallinto ja johtaminen

muuta, mitä?

Viittaamme kysymykseen # 1.

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Ei ehdotuksia.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

--

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

--

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

--

Hänninen Esko
Suomen Klubitalot ry